

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

בהעלותך
גליון לו (קפה)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלוש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ ל נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- ג ..... א"א להיות שינוי בתורה כיון שהיא מהקב"ה
ג ..... נצחיות התורה
דכמה עניני רפואה אינם נוהגים בזמה"ז משום "דנשתנו -
ד ..... הטבעיים
ה ..... כשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה

נ ג ל ה

- ו ..... שני שמות לאדם אחד
ט ..... האות של שבוי"ט (גליון)
יד ..... בגדר חצי שיעור

ח ס י ד ו ת

- י ..... אם רצון נמצא בכל אברי האדם

ש י ח ו ת

- י ..... דעצמות נמצא בכל מקום
יא ..... במקומות המטונפים אסור לחשוב גם על עצמות
יא ..... במקומות שאסור להרהר בד"ת אסור להרהר על עצמות
יב ..... לא יתכן מציאות שציבור יצטרכו לעשות פסח שני
הציווי שלי"נשיא דורנו! וועט זיך מוזן אויספירן -
יב ..... (גליון)
יד ..... עבד נרצע בא קודם ל"שלא כלו לו שש"י (גליון)

ש ו נ ו ת

- טו ..... דאגרת תקי"ח באגרות קודש דאדמו"ר הרש"י נכתבה -
טז ..... לערך בשנת תרנ"ד
טז ..... המעלה בבטחון אמיתי (בהשי"ת)
טז ..... מקורות ללוח היום יום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש במדבר - חגה"ש מבאר דאין שינוי במצות התורה, דאם היינו אומרים שזהו "אמצעי" לקבלת שכר או "לצרף בהן את הבריות" וכו' "וואס דעמאלט איז שייך צו זאגן אז ווען ס'איז דא א שינוי אין די מקיימי המצות ווערט א שינוי אין די מצות עצמן" אבל משום שהתורה הוא מ"נפשי" פון דעם אויבערשטן, במילא אין שייך שינוי בנפשי ח"ו, כך אין שייך שינוי בתורה ומצות. ע"כ.

ויש להעיר מתפארת ישראל להמהר"ל מפראג פרק נ"א - ... כי התורה היא מן השם יתברך ואיך יהי' לדבר זה שנוי וחלופ, ואם התורה מצד המקבל אפשר כי המקבל הוא משתנה, אבל הדבר שהוא מצד העלה כמו שהיא התורה שהיא מצד העלה אם כן איך אפשר שיהי' לדבר זה שינוי, עיי"ש.

ב) הקשה בסעי' ב', דצלה"ב איך מתאים כלל הנ"ל שאפי' רפואות שמובא בתושבע"פ נחשב בכלל של נצחיות, עם זה שמוצאים כמה סגולות ואפילו רפואות שבתורה (שבע"פ) שנאמר עליהם, שבזמן הזה הם שונים מבזמן הש"ס וכו', כי נשתנו הטבעים? ע"כ.

הנה מובן מהנ"ל, שכל הדינים ששייכים לעניני טומאה יתבטלו לעת"ל, ולכן יש להקשות ע"ז איך זה מתאים עם ענין הנצחיות דתורה. (וכן מבאר בע' 260 בלקו"ש הנ"ל דנוסף על מה שארז"ל "למה נקרא שמו חזיר כו' להחזירו לנו", ז.א. שגם חזיר יהי' מותר, מבאר דכשרות הטומאה יעביר מן הארץ תבטל כל המרכבה טמאה דגמל כו'", דמוכן שגם הגמל שפן וארנבת יהי' מותרים.

וכן מובא מארז"ל שגיד הנשה יחזור להיתר לעתיד לבא. ואיך זה יתאים עם ענין נצחיות התורה.

בנוגע מארז"ל על חזיר "מציין בלקו"ש חי"ב ע' 175 לשדי חמד (כללים אות ג' ע"ו, פאת השדה ג' ז'. ואות ח' ח', שירי פאה ג, ז,), ביאור ע"ז, ומבואר שם איך שאין זה סתירה לנצחיות התורה, ושמה ג"כ מבאר בנוגע גיד הנשה.

וכן יש להעיר מאנציקלופדי' תלמודית ערך חזיר עוד ביאורים, וי"ל שזה ג"כ יבאר שאר החיות, הגמל וכו'.

וכן מובא ביאור בנוגע שאר מצות בכו"כ ספרים איך שאין זה סתירה לנצחיות התורה, עיין בתפיל"א להמהר"ל מפראג פרק נב שמבאר איך שמארז"ל "מצות בטילות לעת"ל", דאין לומר בזה כלל שהתורה ח"ו תהי' בטלה. עיי"ש.

ונראה לומר, דבלקו"ש דש.ז. רצה לבאר בפשטות, דלא רק לגבי מצות, שנזכרים בתורה יש לומר עליהם שהם נצחיים, ואם מוצאים איזה מארז"ל שמפרש שיש כמה מצות שלא יהיו

יותר לעת"ל, מטריחים למצוא ביאור לזה איך שאין זה סותר לנצחיות התורה, אלא אפי' על דברי חכמים בנוגע עניני דשאר חכמות, קאי כלל הנ"ל, ולא כאנשים שמתמשים בקושיות על מארז"ל "כראי", שלא כל דברי חז"ל אמיתיים ח"ו, ולכן לא שומרים תומ"צ, ראה לקו"ש חט"ו ע' 7, וכן מעיר בהערה 7 מפיה"מ להרמב"ם סנה' ר"פ חלק ד"ה "והכתב נשנ"ל" וז"ל: הם אותם שראו דברי החכמים או שמעום והבינו אותם כפי פשוטו וחשבו שלא כווננו חכמים בו זולתי מה שמורה עליו פשוט הדבר והם באים לסכל אותם... ורוב הנכשלים בזה השבוס המתיחסים לחכמת הרפואה והמבהילים בגזרת הכוכבים... עיי"ש (וביאור זה לכאורה שאני מדברי הר' אברהם בן הרמב"ם המובא לעיל).

ג) בהערה 30 מצויין כמה מקומות שמוזכר שישנם כמה דינים שאינן נוהגים בזמן הזה משום שנשתנו הטבעיים, ומצויין לשו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קע"ט.

וצלה"ב - הנה כו"כ עניני רפואה המפורשים בש"ס, אינו מביאם הרמב"ם, משום שבזמנו כבר נשתנו הטבעיים לגבי כמה ענינים, ורק אלו שעדיין היו בזמנו כתבם, וכן כשהשיג הרמ"א על המחבר באה"ע סקנ"ו ס"ד, על הא דאמרינן בגמ' יולדת לט' אינה יולדת למקוט עין, וכן השגת המג"א או"ח סקע"ג סק"א כי בזמנו כבר ראו דהדין "דכשאוכלים בשר ואח"כ דגים, דצריך ליטול משום דקשה לדבר אחר" אינו שייך יותר בזמנו.

אבל אדה"ז כשכתב את השו"ע, וכבר ידע דעכשיו לא נהגו כלל באכילת מלח אחר הסעודה ואין ניזוקין מפני שנשתנו הטבעיים, אי"כ ע"ד שהרמב"ם לא הזכיר רוב עניני הרפואה שמובא בש"ס כי בזמנו כבר לא היו שייכים יותר, כן הו"ל לאדה"ז להשמיט דין זה, ולמאי נפק"מ לדעת שהי' זמן שכן היו צריכים לאכול מלח אחר אכילתך וכו'?

ואולי הטעם שכן הביא דין זה, אע"פ שאינו שייך בזמה"ז, הוא ע"ד משי"כ הכף החיים בסי' קעג ס"ק ט וז"ל - מיהו הרב נוהג כצאן יוסף דף כ"ח סע"ד השיב ע"ז וכתב וז"ל: אדרכא אני אומר דנשתנו הטבעיות לגריעותא כי הטבע הולך וחסר והב"ח עצמו סיים וגם הכל לפי הארצות ולמה לנו להקל במה שנוכל להזהר עכ"ל ומסיים "וא"כ כיון דדבר זה בפלוגתא שניא וחמירא סכנתא ואפשר ליזהר שומר נפשו ירחק ויזהר לקיים דברי חז"ל". ע"כ, ואולי לסכרא זה חשש אדה"ז ולכן כתב דין זה, אבל צ"ע, דהרי מלשון אדה"ז כותב "ועכשיו לא נהגו כלל באכילת מלח אחר הסעודה ואין ניזוקין", ולא הזכיר בענין זה את לשון המחבר "חמירא סכנתא מאיסורא".

[ויש להעיר משו"ע אדה"ז או"ח סי' שלא סעי' י"א

בנוגע רחיצת הולד לפני המילה ולאחריה, שבימי חכמי התלמוד אם לא היו רוחצין הולד הי' מסוכן ומבאר איך היו מחממים מים בשבת, אבל עכשיו לא נהגו ברחיצה כלל בקצת מדינות ולכן יש להכין חמין מבעוד יום, אבל שם מוכן מדוע מציין איך הי' בזמן התלמוד, כי מסיים - כ"ז מן הסתם, אבל אם רואים שיש לחוש לסכנה אם לא ירחצו אותו... מחללין עליו השבת כמו על שאר חולה שיש בו סכנה, ז.א. דיש זמנים שנוהגים כזמן חכמי התלמוד, לכן מביא דעה זו בשו"ע שלו].

והנה במראי מקומות וציונים על שו"ע, רוצה לדייק מזה שהרמ"א כתב שאין אנו נוהגין עכשיו גם בשתיית המים אחר הסעודה, ואדה"ז כתב "ועכשיו לא נהגו כלל באכילת מלח אחר בסעודה" משמע שבשתיית המים - עכ"פ מעט - נוהגין גם עכשיו. ומציין להל' דעות פ"ד ה"ב. ועפ"ז מוכן מדוע הביא הלכה זו, אע"פ שנשתנו הטבעיים, כי לגבי מים עדיין יש להחמיר.

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ב. בלקו"ש חי"ח ע' 416 כתוב, וז"ל: די שלימות התשובה והכפרה אויף א חטא (בשוגג) איז דורך וידוי דברים מיט א קרבן, פונדעסטוועגן זעט מען, אז בזמן הגלות, ווען ס'איז ניט מעגלעך צו מקריב זיין א קרבן, ווערט דורך תשובה (און וידוי דברים) אויפגעטאן שלימות הכפרה, מ'איז מקיים בשלימות מצות התשובה, ע"כ.

ובהערה 51, כתוב וז"ל: וצ"ע בר' ישמעאל ש"כתב על פנקסו כו' לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה" והרי אין מביאין חטאת נדבה. - ובכל אופן צ"ע דלא אישתמיט שום תנא וכו' לכתוב כן, ולגודל התמיל' אולי י"ל ובפשטות: ר' ישמעאל הי' בזמן ר"י בן חנניא שאז ניתנה הרשות לבנות ביהמ"ק ובזמן ההוא קודם שבטלו הרשיון - קרה לר"ש שהטה וכתב על פנקסו, ע"כ.

ולכאורה צריך להבין הא בשבועות כו, א, כתוב, וז"ל: אמר מר האדם בשבועה פרט לאנוס היכי דמי כדרב כהנא ורב אסי כי הוּו קיימי מקמי דרב מר אמר שבועתא דהכי אמר רב ומר אמר שבועתא דהכי אמר רב כי אתי לקמיל' דרב אמר כחד מינייהו אמר לי' אידך ואנא בשיקרא אישתבעי אמר לי' לכך אנסך, ע"כ.

ובתוד"ה את לכך אנסך, כתוב, וז"ל: נראה דלאו למפטריל' מקרבן גרידא קאמר שלא יצטרך לכתוב על פנקסו שיביא חטאת שמינה לכשיבנה בית המקדש, אלא אפילו עונש נמי ליכא. ע"כ. משמע מדברי התוס' שבלי הסברה "את לכך אנסך", הי' צריך לכתוב י"ל פנקסו וכשיבנה ביהמ"ק יביא חטאת אף שרב כהנא לא

ה'י בזמן שניתנה רשות. ועוד הא מוצאים מציאות לכתוב על פנקס.

ש.ז. הלוי גורעוויטש

נ ג ל ה

שני שמות לאדם אחד

ג. (א) לא מצינו בשום מקום בש"ס תנא או אמורא שהיא נקרא בשני שמות ואף במקרא לא היו רגילין כל כך בשני שמות (1) אבל בזמננו נותנים כמה שמות לילד אחד.

(ב) יש שם אחד שהוא מצורף משני שמות לדוגמא, שניאור, (2) שם טוב (3).

ג) לפעמים נותנין שם עצם אחר אחד ושם כינוי (לע"ז) אחר אחר, אף שאין שייכות הכינוי להשם (4).

(ד) נחלה במחלה רציני מוסיפים לו שם (5).

(ה) מתו בניו מחמת מילה יש מוסיפים להבן הנוולד שני שמות (6).

(ו) אין לערב שם, אחר משפחתו, עם שם אחר אדמו"ר (7).

(ז) כשנותנין לילד אחד, שני שמות, אחר שני בני אדם, נכון שיקראו לו בהשני שמות (8).

(ח) אם יש לאב או לאם שני שמות אין קפידה לקרוא את בנם או בתם באחד משני שמות וכן להיפך (9).

מקורות וציונים:

(1) עיין בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תנינא חלק או"ח סימן קי"ג וז"ל: ואני לחולשת זכרוני אינני זוכר בשום מקום בש"ס שום תנא או אמורא שה'י נזכר בשני שמות ושניהם שם העצם זולתי אבא שאול ואבא יוסי וגם זה אינו שני שמות כי אבא לדעתי אינו שם העצם רק שם התואר לשון חשיבות. ועיין ברכות ט"ז ע"ב. וכמדומה שלא היו רגילין להקרא בשני שמות ואף במקרה לא ה'י רגילין כל כך בשני שמות, ועיין פסחים קי"ז, א, ובחולין ס"ה, א, אבל בימי התנאים ואמוראים לדעתי לא היו רגילין כלל. עכ"ל ועיי"ש ג"כ שמפרש דמה שמצינו כמה פעמים בש"ס השם בריבי בצירוף לעוד שם לדוגמא ר' אושעיא בריבי ר' אליעזר הקפר בריבי אמרינן דבריבי הוא שם התואר על שם שה'י גדול הדור בדורו ולא אמרינן שני שמות ה'י לו. אבל היכא שנזכר רק בריבי לחוד כמו בחולין נב, ב, ומכות ה, ב, לא שייך לפרש בריבי גדול הדור אמר כך, כי בא לפרש ואינו אלא סותם דעל מי מרמז ועל איזה דור מרמז ובכל דור

ודור יש כמה גדולי הדור לכן פירשתי שם חכם עי"ש.

ועיין ג"כ בשו"ת חתם סופר חלק אה"ע ח"ב סימן י"ח וז"ל: ועוד נ"ל דלפנים לא היו נוהגין לקרות בשני שמות בבת א' כי חדשים מקרוב כאו ואפ"ל יעקב אע"ה לא מצינו שנקרא יעקב ישראל בפ"א ולא מצינו בכל השמות שבתנ"ך וש"ס ופוסקים שיקרא א' בב"א ב' שמות ביחד ושלהי יבמות כן קורין אותו בעירי יוחנן בן יונתן ארי' ונראה דהאי ארי' אינני שם עצם כלל כ"א תואר משפחה על שם גבורתם ונקרא כן האב וגם הבן ע"ש, זולת אבא שאול אבא יודן אבא גורין, דאבא הוא שם בפ"ע ואינך הוא שם בפ"ע והיו נקראים מ"מ מדלא מצאתי כן אלא עם צירוף אבא יראה שהוא שם א' כמו פדה צור גמליאל אבא יודן רב של יהודים וכדומה וכן משמע בי"ש"ש שכ' מעשה שהאב רוצה לקרות הכן בשם אביו מאיר והאם רצתה לקרותו בשם אב"ל יאיר ומזה נולד שם חדש שניאור ר"ל שני מיני אור מאיר ויאיר וקשה ה"ל לקרותו מאיר יאיר אע"כ לא נהגו כן בזמנו עדיין וכו' כס' גחלת שבעה העיד ע"ד הפלא שהוא ראה אנשים שהיו נקראים בב' שמות יחד ש"מ דלפנים לא הו' שכיחי ועיין רמ"א ס"ל קכ"ט סעיף י"ד ובספר גט פשוט ס"ק ס"ג כ' דשם טוב הוא מצורף משם בן נח וטוב גואל של רות ע"ש עכ"ל.

2) עיין בדברי מהרש"ל כ"ס של שלמה מס' גיטין פ"ד סימן כ"ו בסופו וז"ל וגם אני הקטן ידעתי לזקני הר"ר מנחם ציון הי' לו בן ושם אביו מהר"ר מאיר ושם חמיו מהר"ר אורי והיו מחולקים בקריאת הבן וקראוהו שניאור כלומר שני אור מאיר הוא אור ואורי אור עכ"ל, ועיין בטיב גיטין שמות אנשים אות ש' שניאור וז"ל ומכואר ג"כ שזה החכם שכתב ענין זה של שניאור אין כוונתו לומר שאז נתחדש שם זה רק לומר דלפעמים ניתן השם כדי להשוות המחלוקת בין בעל לאשתו וכמו שאירע שהרב המציא פשרה לקרות שם שהוא כולל שניהם ואם כן כמו כן לפעמים מתפשרים לחלק ביניהם שם הקודש ושם החול אבל מ"מ שם שניאור לא נצמח אז רק הי' מקדם וזה מכואר שהרי זה החכם הכותב נראה שהי' מחלמידי מהרי"ל או מתלמידי תלמידיו וכותב שלזקני ר' מנחם ציון כו' והוא הי' בזמן מהרי"ל ושם זה של שניאור נמצא בספרים קדמונים בחדושי הרמב"ן והבאים אחריו הוזכר בהם הרב ר"מ בר' שניאור הרי שלא בא מחמת מעשה הלז עכ"ל (וצ"ע על מ"ש החת"ס (הנ"ל) ראי' מדברי מהרש"ל שלא היו קוראין אפ"ל בזמנו בשני שמות הרי הביא שאביו של הילד הנולד היו קוראין אותו מנחם ציון הרי שהי' לו ב' שמות אלא רק בנוגע שם שניאור כותב המהרש"ל מאין נולד וצ"ע).

3) עיין בספר גט פשוט (אות ש') ס"ק ס"ג כתב שם טוב הוא מצורף מ"ש"ם" בן נח ו"טוב" גואל של רות עי"ש (הובא

לעיל הערה (1)).

4) עיין בים של שלמה (הני"ל) וז"ל ושאלו למהרי"ל מ"ט דלפעמים נשתנה השם הלעז לכמה שמות בלשון הקודש כגון זלמן נמצא שם הקודש שלמה, יקותיאל, משלם, שמרי' וכהנה רבות והשיב דודאי כל שם לעז יש ליחד שם הקודש מדינא אלא לפעמים האיש ואשתו מחולקים בקריאת בניהם כל א' וא' ממשפחתו ולפעמי' נעשה פשרה ביניהם דהלעז נקרא ע"ש משפחת האשה ושם הקודש על שם משפחת האיש או איפכא עכ"ל.

5) עיין במס' ראש השנה טז, ב, וא"ר יצחק ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה... שינוי השם דכתיב שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וכתיב וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן עי"ש. ובעוד חזון אבאר פרטי דיני שינוי השם בל"נ.

6) ע"י עטיות אליהו ע' ל"ד הערה נ"א בשם הרד"ל, הובא בדרכי תשובה יו"ד סי' קט"ז ס"ק מ"ח ועוד חזון לבאר פרטי מנהגים במי שמתו בניו מחמת מילה וכו'.

7) עיין ביגדיל תורה נ.י. ניסן - אייר תשמ"ג וז"ל במענה על שאלתו אודות קריאת השם לבנם כהחלטתם בשם זקנו יחיאל דוב והכוונה לשתף בקריאת דוב לכוון לשמו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק צוקלה"ה נבג"מ ז"ע לא יעשה ולא יכוון כי אין מערכין בין קודש וחול עכ"ל עי"ש.

8) דאם לא כן הוי השם האחר שם שנשתקע ועיין בעקרי הד"ט יו"ד סימן כ"ו אות ז' שמשמע כן עי"ש.

9) כגון אם שם האשה חיה שרה אין קפדה לקרוא את בתה חיה לבד כי זה שם אחר (עיין ר' עקיבא ותורתו, ילקוט אגרות סי' ט"ז, הובא בקונטרס ויקרא שמו בישראל עמוד 34).

ואסיים בדברי האור החיים הקדוש על הפסוק (יתרו יח, ד), ושם האחד אליעזר וז"ל טעם אומרו האחד כי לצד קריאת השמות טעמו של זה קדם לטעמו של שם גרשם שבתחלה הצילו מחרב פרעה ואחר בא למדין וגר שם וטעם שלא הקדים קריאת שם אליעזר הוא כי קרא למאורע שהי' בו אז בארץ נכריה ואח"כ הלך לחפש מאורעות קודמות עכ"ל האור החיים, מכאן מביאים רא"י שאם יש לאדם ב' שמות לתת לבנו אחר ב' בני אדם, אחת אחר אדם שמת מקרוב, ואחת אחר אדם שמת לפני כמה זמן, אז נותנין קודם אחר האיש שמת מקרוב אף שהאחר הוי מוקדם ואכ"מ ועוד חזון.

ומדי דברי בענין השמות כדאי לציין למ"ש כספר דרכי משה החדש (תולדות המהר"ם שי"ק) נלקט ע"י הרב חנני' יו"ט ליפא כרוין, אות א' וז"ל ומרן הגאון בעל מהר"ם שי"ק זצ"ל קיבל מהוריו טעם של קריאת שם המשפחה בשם שי"ק שכאשר יצאה

פקודת המלך באסטרייך שלכל משפחה בישראל צריכה להיות שם ליווי חשש הראשון ממשפחת שי"ק לדברי הקדמונים שאסרו לקרות בשם לעי"ז ע"כ בחר בשם שי"ק שהיא ראשי תיבות "שם ישראל קודש" וראי' לזה שמתחלה הי' נרשם ב' נקודות על השם שי"ק להראות שהיא רק ראשי תיבות עכ"ל.

[דכמו"כ כדאי לציין למ"ש בעובדות, שיחות ומאמרים (נלקט ע"י הרב מנחם מענדיל גערליץ, נדפס בהקדמה לספר חסד לאברהם) וז"ל לא כל הרוצה ליטול את השם ... מענדיל - "מאן דל"י הי' הגה"ק רבי ישראל מרוז'ין דורש את שמו של רבי מענדיל (מויטבסק) - אע"פ שהוא "מאן" (בלע"ז כינוי לאיש חשוב) הרי בעיניו הוא "דל"י. ע"כ].

הרב ישעי' זוסיא ווילהעלם
- ברוקלין נ.י. -

ד. בגליון לה (קפד) כתב י.י.ל. על מה ששאל הרב ש.ו. בנוגע למה שכתב אדה"ז בשו"ע שלו לגבי חוה"מ אינו זמן תפלין שהיה מצוות תלויות בו כפסח מניעת אכילת חמץ ובחג מצוות ישיבה בסוכה ושאל למה אדה"ז לא נקט המצוה של ושמחת בחגך שזה מ"ע גם בחוה"מ והשיב שם י.י.ל. שבהמצוה של ושמחת בחגך אינו מתבטאת האות של אותו יו"ט עצמו שבכל יו"ט צריך להיות הענין של שמחה וזה מצוה כללי על כל יו"ט ולכן לא נקט אדה"ז המצוה של ושמחת בחגך.

ולכאורה זה בכלל לא מתרץ השאלה הנ"ל בגלל שהפשט של מצוות התלויות בהן צריכים לומר שזה המצוות בכללות של (שבת) ויו"ט (שיש בהם מצוות מיוחדים לגבי שאר ימי השבוע) וזה האות שלהם כפי שרואים שאדה"ז כותב בסעיף א' (שם) וזלה"ק יצא שבתות ויו"ט שהן עצמן אות בין הקב"ה לישראל שנא' כי אות היא ביני וגו' עכ"ל ששמע מהלשון שיש אות כללי על כל ימים-טובים, ועוד ראי' שהפשט של מצוות התלויות בהן זה לא מצוה (אות) מיוחד לכל יו"ט בפ"ע בגלל שאם הפשט הוא כך אי"כ על יו"ט שבועות היו צריכים להניח תפלין שבשבועות אין בו הלכות מיוחדות (שכל איסור והיתר הנוהגין בו נוהגין ג"כ כפסח וסוכות) כמו שכתב אדה"ז סי' תכ"ט סעי' ב'.

ונמצא שמה שכתוב חיוב המצוות התלויות בהן זה המצוות שיש בכל יו"ט (ולא אות) (מצוה) מיוחד לכל יו"ט בפ"ע).

ולכן עפ"י עדיין נשאלת השאלה הנ"ל למה לא נקט אדה"ז המצוה של ושמחת בחגך שזה מ"ע גם בחוה"מ.

דוד שרגא פאלטער

ח ס י ד ו ת

ה. בעטרת ראש בתחלתו שואל מדוע אומרים ראש השנה ולא תחילת השנה ומסביר שזהו ע"ד ראש האדם, ומבאר שבראש יש בו ב' עינינים והענין הא' מבאר שם וז"ל: א' שהוא המנהיג לכל האברים שכל האברים נשמעים לרצון שבמוח שבראש כמו התנועה שביד ורגל וכך כל האברים נגררים ונמשכים אחרי המוח שבראש והוא כמו ראש לאנשים שמנהגם כרצונו. עכ"ל.

ולכאורה בדרך מצותיך לאדמו"ר הצמח צדק מצות האמנת אלקות (וכן בעוד מקומות) אות (ב) עמוד 90 מבאר שם וז"ל: וגם אפ"י איכות התלבשותה בגופו איננו יודע איך הוא הגם שיודע בברור שמלובשות בכל רמ"ח איברי גופו שהרי מיד שיעלה ברצונו לנענע ברגלו תתנענע הרגל תומ"י בלי שיהי ואיחור כלל ואילו ה"י הנפש שורה במחו ולכו לכד ומשם ה"י הרצון נמשך ברגל ואז תתנענע ה"י צ"ל שהיית זמן בה שיהי ספוק להילוך הרצון מן המוח ללב ואנחנו רואים היפך זה שבו באותה רגע שיעלה הרצון וה"י תנועת הרגל מזה הוראה שהמחשבה ישנה ממש ברגל. עכ"ל.

ולכאורה בעטרת ראש משמע שהרצון נמצא רק במוח שבראש.

אברהם ישעי' הולצברג

ש י ח ו ת

ו. א) בענין מה שהקשה כ"ק אד"ש בהתוועדות ש"פ נשא אמר איך יכולים לומר שהצמצום אינו כפשוטו, והרי במקומות המטונפים אסור לזכור שם שמים עפ"י תורה, ולא רק גילויים אלא גם עצמות, ומכיון שלית אתר פנוי מיני' למה אסור לו לחשוב בעצמות?

הנה בלקו"ש ח"י"ט ע' 127 ואילך מבואר, דזה גופא שביט דיר של סוסים וכית הכסא פטור ממזוזה הנה זה גופא הוא שייכות למזוזה באופן שלילה.

ולכאורה עדי"ז י"ל בנדו"ד דזה גופא אשר במקומות המטונפים אסור לזכור ולחשוב בעניני אלקות הנה זה גופא הוא שייכות.

וליתר ביאור מבואר בלקו"ש ח"ו ע' 125 ואילך דזה גופא שישנם דברים האסורים ועד לכשפים שמכחישין פמליא של מעלה (חולין ז, ב), הוא כדי שיוכל לקיים את המצוות ל"ת.

בסגנון אחר, ולדוגמא: מכיון שבתורה כתוב לא יהי' לך אלקים, שאסור לעבוד ע"ז ר"ל, לכן נעשה בעולם מציאות של ע"ז שיוכל לדחותם, הרי אמיתית ענין הע"ז וכוונתו הוא שלא

לעבוד את הע"ז.

וראה לקו"ש ח"ה ע' 67 הערה 79: דאף שאין דבר שחוי ממנו ואין עוד מלבדו, מ"מ אין שיך לומר בנוגע (להקליפות, ובפרט בנוגע) לחטאים שיתעלו ויעשו כלים לאלקות - שהרי הם היפך רצונו ית', והגילוי ד"אין עוד מלבדו" בהם הוא [לא מצד מציאותם, כמציאות העולמות דקדושה שהם מיוחדים בו ית', כ"א אדרבה] בזה שאינם תופסים מקום ואין מתחשבים עמם, ולכן "שבירתם זהו תקנתן". [והיינו דמה שאינו חפץ במעשיהם של רשעים, מתבטא בזה שישנו למעשיהן של רשעים והם מתבטלים.

וראה שיחת אח"ש"פ ש.ז. בפירוש מאמרז"ל שבירתם זהו תקנתן, כי מכיון ששבירת הדבר הוא הכוונה שלו, הרי נמצא ששבירתו הוא תקנתו.

וענין זה מתבטא בענין השבירה גופא, בזה שישנם כל החלקים של הכלים, אבל הם שבורים, מורה דתוכן הכלי גופא הוא השבירה.

(ב) בענין מה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר במקומות המטונפים אסור לחשוב גם בעצמות, ולא רק בשמות -

שמעתי מקשים מהו החילוק בין זה, למה שאומרים מודה אני לפני נטי"ו?

ואולי י"ל עפ"י המבואר בהתוועדות בשיחה הנ"ל, בהחילוק בין מה שאמרו רז"ל דגוים מרקדים בהיכלו והוא שותק, למקומות המטונפים ובית ע"ז וכו'.

דגוים מרקדים בהיכלו הרי מודגש בזה שהוא היכלו, אעפ"י שגוים מרקדים שם; משא"כ בית ע"ז, שהוא מנגד אליו.

ועד"ז אולי י"ל בנדו"ד: דמודה אני אומר היהודי מצד עצם נשמתו (ע"ד היכלו), אעפ"י שהוא בידים טמאות; משא"כ לחשוב על עצמות במקומות המטונפות, הרי המדובר במקומות המטונפות, ועדיין צ"ע.

ש.ב.ש.

ז. בהתוועדות ש"פ נשא (הנחה בלה"ק סעי' כ"ג) כתוב וז"ל: "כאשר מדברים אודות ענין הצמצום שלא כפשוטו, היינו, שהקב"ה נמצא בכל מקום ומקום, "מלא כל הארץ כבודו", אפילו במקום האשפה כו' - יכולים להסיק מכך, שכאשר נמצאים במקום שאסור להרהר בדברי תורה [כמבואר בשו"ע (או"ח בספ"ה) שבכית הכסא יהרהר חשבונותיו כו'] כדי שלא יבוא להרהר בדברי תורה, וכמסופר בגמרא (ברכות נח, ב) אודות שמואל שאמר (נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא), ואיתא כמדרש (דב"ר פ"ח, ו) שעסק בענינים אלו בשבתו בבית המים כו', הנה בדברי תורה

אסור להרהר, אבל לחשוב אודות "עצמות ומהות" - מותר גם במקום זה, מכיון ששם נמצא "עצמות ומהות", שהרי "מלא כל הארץ כבודו", וא"כ, הרי הוא מתייחד במחשבתו עם "עצמות ומהות"!

סברא כזו היא סברא "פראית", ולא עלתה על דעת אף אי'!
וכו'.

ויש להעיר מחכמת שלמה (להרה"ג שלמה קלוגער מבראד) או"ח סי' פ"ה וז"ל: "נ"ב נסתפקתי אם מותר להרהר בו ית' או לא. ולכאורה יש ללמוד ק"ו דאסור להרהר במציאות ויכלתו, אך לפי מ"ש המקובלים דתפילין דר"ת מותר לשוח בהם שיחת חולין מכח דקדושים ביותר ואין דבר טמא נתפס בהם יש לומר מכ"ש בזה כן, וכו' עיי"ש שמסיק כן!

הרב יהודה קעלער
- ברוקלין נ.י. -

ח. בהתוועדות פסח שני (הנחה בלה"ק סי' טז), כתוב וז"ל:
מכיון שענינו של רשב"י "לפטור את כל העולם כולו מן הדין"
... כיצד יתכן שרשב"י הוא זה שאומר שאין הציבור עושה
פסח שני ... היפך הענין ד"לפטור את העולם כולו"?

והנה, בתבאר פעם קושיא הנ"ל מכריחה לומר שלדעת רשב"י
לא יתכן מציאות שציבור יצטרכו לעשות פסח שני, כלומר,
מציאות כזו - לא היתה ולא נבראה, ע"כ.

ולכאורה צריך להבין שבשיחה מיום ד' אייר תשמ"ג כתוב
וז"ל: פסק'נט דאך דער רמב"ם ... אז פסח שני איז "רגל בפני
עצמו", אין אויך אין פאל ווען מ'איז ניט געווען מחוייב
בראשון ... איז מען מחוייב לעשות פסח שני.

וואס איז אויך בנוגע לענינינו, אז אויב משיח וועט
קומען מארגן, וועט מען דארפן מקריב זיין פסח שני, ע"כ.
מוכח דאפשר מציאות כזה שציבור יקריבו פסח שני, ואיך מתרץ
בשיחת פסח שני, שלדעת רשב"י לא יתכן מציאות שציבור יצטרכו
לעשות פסח שני.

מ.ש. קלמנסון

ט. בגליון לה בנוגע למה שנתי בהתוועדות ד.ש.פ. ויקרא
ש.ז. דמכיון שהציונים פון דעם רבי'ן נשיא דורינו זיינען
דאך ארויס אין דיבור, און נאך מער - אין מעשה ביז אין א
מעשה מתוך מס"נ (פון דעם רבי'ן), במילא איז ניטא אין דעם
קיים בחירה, דעם רבי'נס רצון וועט זיך מוזן אויספירן.

ושאלתי, דהרי חזינן (תניא פלי"ט) דאף בעניני תומ"צ

ששיך בו בחירה, עדיין מבואר שבסופו, כל יהודי יעשה תשובה, אי"כ מה זה שונה, מציווי דנשיא, כנ"ל, שאמרינן דבודאי רצונו יתקיים, הרי בשניהם (תומ"צ וציווי הנשיא) בודאי שכולם יקיימו אותם, ואעפ"כ אפשר לומר ששיך בזה ענין הבחירה.

ורצו לתרץ שם, דמכיון שמפורש בתנאי - "בגלגול זה או בגלגול אחר" הרי אינו מוכרח שהרצון יתמלא בגלגול זה דוקא, משא"כ בנוגע הציווים של הרביים, עיי"ש.

ואולי אפשר לתרץ בעוד אופן, [שהיה מובן ג"כ בנוגע לדור של עקבתא דמשיחא (שאנו נמצאים בו - ראה ספר המאמרים באתי לגני תשי"א בסופו וכו"כ שיחות) דאז לא שיך לתרץ בגלגול אחר, משום דמשיח יבוא כשיעשו תשובה, ומכיון שזה בדור זה (בגלגול זה), הרי יוצא שגם בנוגע לעניני תומ"צ יהיו מוכרחים לקיימו, כמו הציווים של הרביים, ולכן יש להעיר] כפי שמבואר בלקו"ש ח"ח ע' 25 דמבאר שיש חילוק בין הביטול שהי' לבנ"י מצד (מתן תורה), לבין הביטול שהי' להם לה' עיי' דודו המלך. בנוגע לציווים התורה, ישנם חילוקים: על כמה מהם כשעוברים עליהם חייבים מיתה; וכמה מהציווים לא חייבים מיתה כשעוברים עליהם, ולכן מכיון "אז כיים עובר זיין ח"ו אויף א ציווי פון דעם צווייטן סוג ציווי התורה, איז ער ניט חייב מיתה, עס פארכלייבט זיין מציאות, קומט דאך במילא אויס, אז אויך ווען ער איז מקיים די ציווים פון תורה, איז דער קיום כאילו ווי א צוגעגעבענע זאך צו זיין מציאות.

משא"כ דער ביטול צו אלקות וואס ווערט דורכן ביטול צום מלך "איז אין אן אופן, אז אט דער ביטול איז זיין גאנצע מציאות. (ולכן מובן הדין ש"כל המורד במלך ישראל" חייב מיתה, מכיון שכל המציאות של כאו"א מאנשי המדינה מיוחד עם המלך, ענין המלוכה "רירט אן אין זיין עצם מציאות). ע"כ.

עפי"ז י"ל, דמכיון שמציאות של העם הוא אחד עם המלך, לכן כשהמלך רוצה דבר, מצוה איזה ענין, הרי זהו נעשה רצון העם, ז.א. זהו נעשה חלק ממציאותם, ולכן ע"ד שלא שיך מושג דבחירה בנוגע איזהשהו רצון שיש לו, כגון אם הוא צמא, הרי הוא צמא בעצם, ולא שנותר להיות צמא, כך גם בנוגע לציווי המלך, נשיא הדור, זה נעשה רצונו, ולא שיך ע"ז ענין הבחירה. משא"כ עניני תומ"צ, מכיון כשמקיים את הציווים של התורה, (בלשונו השיחה:): איז דער קיום כאילו ווי א צוגעגעבענע זאך צו זיין מציאות, לכן על ענין זה, שיך הענין דבחירה, דיכול לבחור לקיימן או לא, ח"ו.

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

י. בגליון לג (קפב) מקשה א' ה' על המבואר בשיחת ש"פ בה"ב ש.ז. ברש"י עה"פ וקראתם דרור וגו' ומפרש ברש"י "א"ר יהודה מהו לשון דרור כמדלייר בי דיירא וכו' שדר בכל מקום שהוא רוצה" ומבאר בשיחה שב"וכו" מרמז שאכן ישנם פרטים נוספים שבהם מתבטא החילוק בין עבד ובין בן חורין, רק שעיקר ההדגשה הוא בהדירה שדר בכל מקום שהוא רוצה, עיי"ש.

ומקשה הנ"ל מרש"י כז, ח, עה"פ אשר תשיג ידו וגו' שזהו מטה כר וכסת וכלי אומנות, שמזה משמע שזהו העיקר ולא דירה, עיי"ש בדבריו.

(ובהערה בשוה"ג מתרץ שם שזה שאומרים שהעיקר הוא הדירה זהו דוקא בעבד עיי"ש, ולכאור' אין זה מתאים לתוכן השיחה שמביא שם רא"י מר' יהודה שאצלו הי' הדירה עיקר לגבי לבושים וכו').

ולכאורה הקושי מעיקרא ליתא כי זה שחושב ברש"י שם עה"פ אשר תשיג ידו וגו' זהו בהנוגע לדברים המטלטלים אבל הבית שלו בודאי שאין לוקחים ממנו. (וצל"ע בההלכה בזה).

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

יא. * בלקוטי ביאורים לאגה"ת פ"ב ד"ה על שלא קיים, אות ב' מביא שם כ"ק אד"ש חקירה כנוגע לחצי שיעור האם הוא איסור בפני עצמו דהיינו דאיזה איסור שיהי' (חלב, דם, מלאכת שבת וכדומה) הרי האיסור בזה הוא חצי שיעור, או שחצי שיעור שבכל איסור נכלל באיסור הפרטי שלו, דהיינו דכשאוכל ח"ש מחלב הרי זה איסור חלב ועד"ז כשאר איסורים עיי"ש. ובמ"מ צויין שם לצפנת פענח על הרמב"ם הל' אסו"ב פ"א הי"ח והנה בצפנת פענח שם כתב דבזה תלוי מחלוקת הרמב"ם בפ"ד מהל' שבועות הל"א והר"ן. דדעת הרמב"ם דשבועה שלא אוכל חייב על כזית ובכ"ש אסור מטעם ח"ש והר"ן חולק עליו דלא שייך ח"ש גבי שבועה דהרי דעתו היתה לאסור עצמו רק בכזית ושבועה תלוי בדעתו, ומבאר הצי"פ דלדעת הרמב"ם הוי ח"ש דין בפ"ע (ולא פרט בהאיסור הפרטי) ולכן אע"ג דאיהו קביל עלי' לאסור עצמו בכזית מ"מ יש דין בפ"ע דח"ש של כל איסורים אסור מה"ת, משא"כ לדעת הר"ן הרי זה פרט בהאיסור הפרטי וא"כ גבי שבועה לא שייך זה דהרי הוא נשבע רק על כזית, ותלוי בדעתו.

והנה בשבועות כ"ח, א, שנשבע על ככר ואכלה אם שיר ממנה כזית נשאל עלי', אכלה כולה אין נשאל עלי'. ופריך שם אי דאמר שלא אוכל, מכזית קמא עבדי' לאיסורא. ומתרץ עלה מיגו דמהניא שאלה אכזית בתרא מהניא שאלה נמי אכזית קמא עיי"ש.

(* שייך למדור נגלה

והנה בתש"ו רעק"א סי' קנ"ד הקשה לדעת הרמב"ם דחייב אכ"ש מצד ח"ש אי"כ אמאי דוקא כשייר דקזית נשאל עלי' והרי אפי' אם שייר פחות מכזית ג"כ אסור מטעם ח"ש ואמאי אין נשאל עלי'. ועיי"ש מה שתירץ, ועי' בחידושי חת"ס בשבועות שם. ועי' בתש"ו אבני מלואים סי' ל"ד.

ולחנ"ל אי"ש דלדעת הרמב"ם הגדר דח"ש הוא גדר בפ"ע ואי"כ הי"ה ח"ש דשבועה לא הוי איסור שבועה אלא איסור בפ"ע ולכן לא מהני עי"ז שאלה (ועיי"ש באבני מלואים ואול: כוונתו לזה).

עוד יש להעיר מהוריות ז.ב. שהוא דחלב המכסה את הקרב והן בחלב שעל הדקין ופירש"י שם ד"ה הוא: דהוה דבר שאין הצדוקין מודים בו וכו' אי נמי דהורו בחלב שעל הקרב בין כזית לפחות מכזית דכזית לא כתי' בהדיא והוי דבר שאין הצדוקין מודין עכ"ל.

לכאורה כוונת רש"י לפרש הרי חלב הוא מפורש בתורה, ופר העלם דבר בא רק על דבר שאין הצדוקין מודים (דהיינו דבר שאינו מפורש בתורה), ועל זה פי' דהורו בין כזית לפחות מכזית, דהיינו שהורו על ח"ש חלב דמותר. אך לכאורה הרי בעינן שיורו על דבר שזדונו כרת כמבואר במשנה ח, א, אלא עי"כ צ"ל כיון דח"ש דחלב הוא איסור חלב אי"כ הרי הוא בכלל איסור כרת. אך אם ח"ש הוא דין בפ"ע, לא אי"ש.

אך עי' מ"ש בנוב"י מהדו"ת לו"ד סי' ל"ג דדברי רש"י בלא"ה אי"א לפרש כן דהרי לא מצינו שקרבן בא על ח"ש והי"ה פר העלם דבר אינו בא על ח"ש. אלא עי"כ כוונת רש"י הוא שהורו על כזית שלם דמותר ואסרו יותר מכזית והוי דבר שאין הצדוקין מודים בו עיי"ש ועי' הגהות מצפה איתן וברש"ש.

ועי' בשו"ת צפנת פענח (דווינסק) סי' רפ"ח מבאי חקירה אי חצי שיעור מאיסור כרת חמור מח"ש דאיסור לאו ונ"מ לענין מאכילין אותו הקל הקל עיי"ש, ותלוי במחלוקת הרמב"ם והר"ן הנ"ל, ועי' שו"ת אחיעזר ח"ב סי' כ' בכ"ז.

הרב אלי' זילברשטיין
- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ת

יב. א) באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (ח"ב) בסופו בין האגרות שחסרות תאריך, נדפסה אגרת תקיח (ע' תתקח ואילך), ובהערה שם מהמו"ל "מהכתב נראה שנכתבה, לערך, בין השנים תרנ"ה - תר"ס". (אגרת זו נדפסה גם (בשלימותה) ב"יגדיל תורה (נ.י.) (חוברת ד' שנה זו סי' ס').

לכאורה יש לקבוע תאריך האגרת לשנת תרנ"ד, לערך, ובהקדים: נוסח תחלת האגרת הוא לכאורה כאופן בלתי רגיל וז"ל: מכתבו נכון הגיעני, מ'ש בענין המבואר בלקו"ת כו"י שמנוסח זה משמע, לכאורה, שהאגרת באה או בהמשך לאגרת שלפניו או מענה לשאל על המבואר באחד ממאמריו וכיו"ב.

ואולי אפ"ל שהאגרת באה בתור מענה לשואל על המבואר בד"ה וביום הביכורים - תרנ"ד שהוא כסתירה לכאורה להמבואר בד"ה ששים המה כו' שבלקו"ת, וע"ז הי' מענה האגרת ועל"ש באריכות.

[ואם כך הוא, הי"ז אגרת היחידה (שנדפסה לע"ע) שאפשר לומר שהוא ביאור והמשך למאמר, (אשר באגרות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ רכ"ס ה"ם)].

ועפ"ז אולי אפשר לקבוע תאריך האגרת לשנת תרנ"ד.

(ב) באגרות קודש שם ח"ב ע' תתא וז"ל: והוא לבטוח בה' בכל דבר אשר בטח יעזור השי"ת (ואם הי' בטחון אמיתי הי' באמת הכל טוב וכידוע המעשה מהבעש"ט ז"ל). עכ"ל. ולא נתפרש שם המעלה, ואולי י"ל שהמעשה נדפסה באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ג ע' עב ואילך. ובסופה (ע' עו) וז"ל: הוד כ"ק אדמו"ר הזקן ספר מעשה זו... ואמר... ולבטוח בה' שבדאי יעזר ויושע.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ה ל ו ם י ו ם

ג. כ"ו כסלו "יום התוועדות. טל ומטר. נ"ח אחר הבדלה וקודם אמירת ויתן לך. כביהכ"נ נ"ח קודם הבדלה. ..."

ראה אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ג. סי' תשי"ב

י"ב שבט "השכל וההתפעלות שני עולמות הם: עולם קר ומיושב, ועולם רוח ומבוהל. וזאת היא עבודת האדם לחברים להיות לאחדים. ואז הבהלה נהפכת לשאיפה, והשכל - למורה דרך בחיים של עבודה ופועל.

ממכתב טז שבט, תרצ"ד (אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ג, סי' תשכט).

כ"ז אדי"א "אאמו"ר אמר: אמת איז דער דרך המיצוע, א נטי' ל"מין אויף מחמיר זיין אויף זיך און געפלינען אין זיך חסרונות, אדער עניני עבירות, וואס ניט ווי דער אמת איז, אדער א נטי' לשמאל, מקיל זיין זיך, מכסה זיין אייגענע חסרונות, אדער מקיל זיין אין עניני עבודה מצד

אהבת עצמו, זיינען ביידע פאלשע דרכים.

ממכתב ל"ד אלול צ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתסב).

א' אד"א "כתיב: יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב...".

ממכתב ל"ט אלול, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תשצו).

ט"ו אד"ש "... שער היחוד הוא המפתח דתורת החסידות, ושער אורה - אלף-בית דתורת החסידות.

ראה מכ' ה' תמוז, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ע' ת"ד),

כ"ג אד"ש "אאמו"ר אמר לרב אחד - בעל עבודה ומתמיד בלימודו: א רב בעדארף בכל עת ובכל רגע געדיינקען, אז תמיד שטייט ער אויף דעם שוועל וואס צווישען מזכי הרבים און ח"ו מחטיאי הרבים, אויף דעם שוועל פון עומק רום און עומק תחת, און אלע ענינים בעדארף נוגע זיין אין פנימית נקודת הנפש ממש, ווילל בנפשו הוא.

ממכתב ז' אדר תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תת"ל).

כ"ט אד"ש "כאחת ההתועדות אמר אאמו"ר: הקב"ה ברא את העולם וכל הדברים הגשמיים מאין ליש, און אידען דארפען מאכען מיש לאין, פון די גשמיות מאכען רוחניות, די עבודה מאכען פון גשמיות רוחניות און דעם גשמי מאכען א כלי פאר רוחניות, דאס איז א חובת גברא, אין דעם איז מחויב כל אחד ואחד בפרט.

ממכתב ד' מנ"א, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתמז).

ח' ניסן "כל נשמה יש לה עבודה פרטית במוחין ומדות כפי טבעה ועלינה, וכתיב מאויבי תחכמני, מההטיות הרעות שמרגיש במדותיו הטבעיות, מזה מתחכם ויודע איך לכלכל תקון מדותיו ושעבוד הכחות שלו בעבודת הש"ת."

ממכתב ל"ט אלול, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תשצו).

ל"ב סיון "אאמו"ר כותב באחד ממכתביו: אהוב את הבקורת, כי היא תעמידך על הגובה האמיתי."

ממכתב ל"ט אלול, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תשצו).

ל"ג סיון "הצ"צ חבר כמה נגונים, למודו ה"י בקול ונגון, ולפעמים ה"י מפסיק באמצע למודו, או כתיבתו דא"ח או שו"ת, ומנגן איזה נלגון.

אאזמו"ר סיפר, אשר מקול נלגונו של הצ"צ ה"י יודע כמה הוא עסוק באותה שעה."

ממכתב כ"ה תשרי, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ס"י תתו).

ל"ז סיון "ניט הנאה האבען פון עולם הזה אין פולען זין, הוא רק הכנה טובה לעבודה. ענין העבודה הוא לעשות הגשמי כלי לאלקות."

ממכתב יא סיון, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ס"י תשעו).

ג' תמוז "אאזמו"ר אמר: א אידישער קרעכץ וואס קומט ח"ו בסבה פון א ניט גוט גשמי איז אויך א תשובה גדולה, כפרט א קרעכץ בסבה פון א ניט גוט רוחני איז אודאי און א אודאי א תשובה מעליתא. דער קרעכץ שלעפט ארויס פון עומק רע, און שטעלט אנדער אין א מעמד טוב."

ממכתב ד' מנ"א, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ס"י תתמד).

כ' תמוז "שלשה מיני התבוננות הם: א) התבוננות למודית, אחר שמבין הענין על כוריו, הוא מתבונן בעומק הענין ההוא, עד שהשכלי מאיר אצלו. ב) שקודם התפלה, ענינה הרגש חיות הענין שלמד ולא הרגש השכלי כמו בהתבוננות למודית. ג) שבתפלה, ענינה הרגש האלקות שבהענין שלמד. שלש אלה הם שליכות סולם ההרגשה ורק בחסדי השלי"ת עמנו מרגישים לפעמים - דערהערט מען - ג-טליכקייט בלי שום עבודה כלל, והוא מפני מעלת העצמות שיש בכשמה, אבל מצד העבודה שבכח עצמו מוכרחים שלש הני"ל."

ממכתב חורף תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ס"י תתלג).

כ"ד מנ"א "מקובל רבי מפי רבי: אין דער צייט פון מחלוקת הידועה, האבען חסידים דערציילט דעם אלטען רבי'ן די גרויסע יסורים וואס מ'האט פון די מתנגדישע פראסטע אידען. האט-דער רבי געזאגט: דער זיידע - אזוי פלעגט דער רבי רופען דעם בעש"ט - האט זייער ליב געהאט די פראסטע אידען. אין די ערשטע טעג ווען איר בין געווען אין מעזריטש, האט דער רבי הה"מ געזאגט: מרגלא בפומי' פון רבי'ן - הבעש"ט - אהבת ישראל איז אהבת המקום, בניס אתם לה' אלקיכם, אז מען האט האלט דעם פאטער האט מען האלט די קינדער."

ממכתב ד' מנ"א, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ס"י תתמד).

ד' אלול "במעלת מין האנושי, ישנם ארבעה תוארים: ...".
 ממכתב חורף, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתלג).
 כ"ה תשרי "עשרה נגונים - מהם תנועות בלבד - מיוחסים
 לרבנו הזקן שהוא בעצמו חכרם...".

ממכתב דיום זה, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתו).

י"ב חשוון "אחת מתורות הראשונות של רבינו הזקן -
 ונקראו אז בשם "ווערטער": ...".

ממכתב כ"ה ניסן, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתלג).

י"ד חשוון "מה' מצעדי גבר כוננו, לכל אחד מישראל יש
 לו תעודה רוחנית בחיים, ...".

ממכתב ה' אלול, תרצ"ו (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, סי' תתנג).

ד' כסלו "למים אחרונים נוטלים קצה האצבעות, ואחר כך
 מעבירים אותם, כשהם לחים עדיין, על השפתים."

ממכתב ה' תמוז, תרצ"ה (אג"ק אדמוהרי"צ ח"ג, ע' תג)

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
 - ברוקלין נ.י. -

לזכות

החתן הרב התמים אהרן שיחיו

והכלה מרת רבקה תחיו

סלונים

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ביום ה', י"ד סיון

תהיו שנת גאולת משיח

שלום

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ג הרה"ת הרב ר' זאב רוב

חוגתו מרת גיטל לאה שיחיו

סלונים

הרה"ח התמים ר' מנחם נחום

חוגתו מרת אסתר שיחיו

שטערנבערג